

lige, og det paahviler særlig os Kvinder at sørge for, at hun bliver vurderet efter Fortjeneste. Det er saa naturligt, at i den Tid og de Omgivelser, hvori hun fremtraadte, maatte hendes Syn paa Kvindens Stilling blive et andet end vort er nu, mere end en Menneskealder senere. Hun, Kvinden med det varme Hjærte, den stærke Følsomhed for Lidelse og Uret, maatte først føle Smerten over det unaturlige Forhold og Harme over den raa Undertrykkelse. Nu, da de Frøkorn, hun udsaaede, har slaaet Rod, nu er det ingen Sag at tale Haabets frejdige Sprog.

Men vi skulde ikke glemme, hvem der har gjort den tunge Del af Arbejdet. »Amtmandens Døtre«, »mit Livs længe tilbageholdte Skrig, hvorman fortalte mig, at det var en Digtning, at det stemplede mig til Forfatter«,*) dette vægtige Indlæg mod »Ægteskabet som Kvindens Brødstudium«, hvor mange moderne Værker er den ikke Forudsætningen for? Det er et Spørgsmaal, om »Dukkehjemmet« vilde være kommet frem uden den, men det er sikkert, at det aldrig vilde have fundet den Modtagelse, det fik, om ikke Vejen var beredt af »Amtmandens Døtre«. Og nu »Familien paa Gilje«, er ikke Tendensen i den ganske den samme som i »Amtmandens Døtre«? Og vilde »Sande Kvinder« have sét Lyset, naar ikke Fru Collett i sin Tid havde nedlagt sin energiske Protest mod det Fru Gyllembourgske Kvindeideal? Ikke at jeg mener, Jonas Lie og Fru Edgrén har været direkte paavirkede af Fru Collett; det kan for den Sags Skyld gjerne være, at de aldrig have læst hendes Bøger. Men de Tanker, der laa i disse Bøger, de fløj som Løvetandens vingede Frø ud over Norden, og hvor som helst der fandtes en Plet Muldjord, der kunde bære mere Frugt end hidtil, voxede og bredte de sig langt mer, end nogen anede. »Amtmandens Døtre« har maaske ikke haft saa mange Læsere, men de, den har haft, har læst den til Gavn. »Jeg har læst den Bog ti Gange, og jeg kunde gjerne læse den ti Gange til« sagde for ikke længe siden en højtbegavet Kvinde til mig.

At have lukket Folks Øjne op for, at der er noget, der hedder Kvindens Sag, er vel den største Fortjeneste ved Fru

*) Fru Colletts egne Ord.